

Received / Makale Geliş Tarihi 03.06.2025
Published / Yayınlanma Tarihi 31.07.2025
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 9 (56)
pp / ss 751-758

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.15656143
Mail: editor@pejoss.com

Zeynep Aygün

<https://orcid.org/0009-0007-3102-3669>
İstanbul Aydın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İstanbul / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/00qsyw664>

Çalışma Hayatındaki Kadınlar ve Partner Şiddeti: Kültürel Etkilerin Rolü

Women In Working Life And Partner Violence: The Role Of Cultural Influences

ÖZET

Bu çalışma, "Kültürel Perspektifler Altında Çalışan Kadınların Partner Şiddetine Toleransı: Bir İnceleme" başlığını taşımakta ve İstanbul'da 50 kadın üzerinde yürütülen bir araştırmayı ele almaktadır. Çalışma, kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı, flörtte şiddete yönelik tutumlar ve çift tutumları bağlamında incelenmesine odaklanmaktadır. Araştırmanın metodolojisi, çeşitli ölçekler kullanılarak gerçekleştirilen nicel bir anket çalışmasını içermektedir. Araştırmanın bulguları, katılımcıların medeni durumları, eğitim seviyeleri ve istihdam durumları ile değerler ölçeğinin alt boyutları arasında önemli istatistiksel ilişkiler olduğunu göstermektedir. Örneğin, bekar ve dul katılımcılar, evli olanlara göre daha yüksek özgürlük puanlarına sahip bulunmuştur. Ayrıca, eğitim seviyesi arttıkça kariyer değerlerinin arttığı, buna karşın fiziksel şiddete karşı tutumların azaldığı tespit edilmiştir. Araştırmanın en çarpıcı sonuçlarından biri, katılımcıların yaşları arttıkça toplumsal cinsiyet rol ölçeği ve ahlaki değerlerin puanlarının yükseldiği, fakat entelektüel değerler, özgürlük ve romantik değerlerin puanlarının düştüğü yönündedir. İlişki süresiyle ilişkili olarak, 5 yıl ve üzeri ilişkisi olan katılımcılarda entelektüel ve romantik değerlerin daha düşük olduğu görülmüştür. Çalışma, kadınların partner şiddetine tolerans gösterme eğilimlerinin, onların sosyal ve demografik özellikleriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, toplumsal cinsiyet rolleri, eğitim ve ekonomik bağımsızlık gibi faktörlerin kadınların şiddete karşı tutumları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Öneriler bölümünde, kadınların şiddetten korunması için sosyal destek programlarının geliştirilmesi ve erken yaşlarda etkili iletişim becerilerinin öğretilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, anne-baba eğitimi ve toplumsal cinsiyet rolleri hakkında farkındalığın artırılması, şiddetin önlenmesinde önemli bir rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Roller, Kadına Yönelik Şiddet, Partner Şiddeti, Kültürel Perspektifler, Demografik Faktörler

ABSTRACT

This study, titled "Women in Working Life and Partner Violence: The Role of Cultural Influences", focuses on research conducted with 50 women in İstanbul. The study is centered on examining violence against women within the context of gender roles, self-esteem, attitudes towards violence in dating, and couples attitudes. The methodology of the research includes a quantitative survey study conducted using various scales. The findings of the research show significant statistical relationships between participants' marital status, education levels, employment status, and the sub-dimensions of the values scale. For instance, single and widowed participants were found to have higher freedom scores compared to those who are married. Additionally, as the level of education increases, career values increase while attitudes towards physical violence decrease. One of the most striking findings is that with the increase in participants' age, the scores of the gender scale and moral values increase, whereas intellectual values, freedom, and romantic values decrease. In terms of relationship duration, participants in relationships of five years or longer were found to have lower intellectual and romantic values. The study reveals that women's tendency to tolerate partner violence is closely related to their social and demographic characteristics. These findings indicate that factors such as gender roles, education, and economic independence play a significant role in women's attitudes towards violence. The recommendations section emphasizes the need to develop social support programs for the protection of women from violence and to teach effective communication skills at an early age. Furthermore, increasing awareness about parenting education and gender roles can play a crucial role in preventing violence.

Keywords: Gender Roles, Violence Against Women, Partner Violence, Cultural Perspectives, Demographic Factors,

1. GİRİŞ

Aristoteles'e göre insanlar birlikte yaşaması gereken sosyal hayvanlardır. İnsanlar toplumları inşa etmek için bir arada yaşarlar ve her coğrafyanın kendi yasaları ve ortak bir yaşam tarzı vardır (Coştu, 2009). Bireyler toplumda belirli roller oynamaktadır, bu nedenle sosyoloji literatüründe toplumsal düzenin sağlanmasında bireyin konumu ve birey kavramı önemli bir konudur (Fichter, 1996:30).

Konstrüktivist-işlevselci yaklaşımda roller bireylere toplum tarafından sağlanırken, sosyal-psikolojik yaklaşımda bireylere roller yüklenmez. Aksine rol, bireyin çevresini algılamasına göre değişen, birey tarafından belirlenen bir davranıştır. Bu roller sosyalleşme sürecinde gözlem ve taklit yoluyla öğrenilir (Fichter, 1996:32-33). Diğer sosyal statülerden farklı olarak, cinsiyet kalıtsal bir konumdur ve her topluluğun kendi değerleri ve cinsiyet yorumları vardır. Toplum tarafından kadına verilen roller onları sosyal hayattan koparmakta ve yaşam alanlarını sınırlandırmaktadır. Kadınların siyasetten işyerine kadar kamusal yaşama katılımının yanı sıra ciddi bir sorunu, şiddeti de beraberinde getirmektedirler.

Şiddet, milyonlarca insanı fiziksel ve zihinsel olarak etkileyen ve her yıl binlerce ölüm, yaralanma ve psikanalizle sonuçlanan, zamanımızın en acil sorunlarından biridir. Kadına yönelik şiddet önemli bir halk sağlığı sorunudur ve temel haklarının ihhalidir. İnsanların sosyal-kültürel ortamları, ön planları, sosyal etkileşimleri hem açık hem de örtük olarak şiddetin ortaya çıkmasında rol oynamaktadır. Fail, mağdur ve eylem şiddetin üç boyutudur. Dünyada her üç kadından biri, en yaygın olanı psikolojik saldırı olan bir tür şiddete maruz kalmaktadır. Öte yandan, kadınların çoğunun yaşadıkları şiddet hakkında konuşmadığı ve kadınların sadece küçük bir yüzdesinin tıbbi veya hukuki yardım aradığı kaydedilmiştir. Bazı raporlar, şiddetin genellikle kadınlar tarafından içselleştirildiği ve tolere edildiği teorisini desteklemektedir (WHO, 2014).

Araştırmada, toplumsal cinsiyet sorunları ve kadına yönelik şiddet kavramları çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği, Saldırganlık Ölçeği, Çift Tutumları Ölçeği ve Şiddeti Kabul Etme Ölçekleri kullanılarak bir anket hazırlanmıştır. Anketler önemli merkezlerde çiftlere anket şeklinde uygulanmıştır. Katılmayı kabul edenler daha sonra mülakata alındı. Bulgular çok çeşitli sonuçlar ve değerlendirmelerle özetlenmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın bu bölümünde toplumsal cinsiyet sorunu derinlemesine ele alınmakta ve toplumsal cinsiyet rollerinin eşitsizliği tartışılmaktadır. Daha sonra kadının çalışma yaşamındaki rolü, çiftler arası saldırganlık ve kadına yönelik şiddet araştırılmaktadır.

2.1. Cinsiyet Sorunu

Cinsiyet ve cinsiyet tamamen farklı iki kavramdır. Cinsiyet, kadın ya da erkeğin fizyolojik durumunu tanımlayan ve biyolojik özelliklerini sembolize etmek için kullanılan bir kavram iken, toplumsal cinsiyet medeniyete göre değişen ve toplumun cinsiyetler üzerindeki rollerini ve beklentilerini vurgulayan bir kavramdır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği tarihsel süreçten kaynaklanan ve tüm dünyada insanları etkileyen bir sorundur. Erkeklerle ve kadınlara atfedilen değerler, görevler ve kalıplar, erkeklerin "üstün ve öncü" olduğu varsayımına uygun olarak hiyerarşik olarak ayrılmıştır. Bu bağlamda, kadının toplumdaki yerini erkekler belirlerken, kadınların katılımını da erkekler belirlemektedir.

2.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İnşası

Sosyalleşme süreci, değerlere ve sosyal normlara dayalı bir toplumda gerçekleşir. Bebeklikten yetişkinliğe kadar bu çeşitli faktörlerle bireylere aktarılan bir öğrenme sürecidir. Bu süreçte rol modeller oldukça önemlidir. Toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılması, çocukların bilinçlendirilmesiyle başlar. Çocuklar bir kez farkına vardıklarında, sosyal çevreleri onlara cinsiyetle ilgili gerçekleri öğretmek için bekler. Örneğin, annenin sürekli mutfakta bulunması, babanın sık sık halka açık yerlere gitmesi, evdeki baskın renklerin hepsi çocuğun cinsiyet algısında rol oynar. Sonuç olarak, insanlar çağrışım noktasında bilinçsizce cinsiyetlerini ifade ederler. Aile, bu zaman diliminde erkeksi ve kadınsı algıların gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

2.3. Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Roller

Türk toplumunda toplumsal cinsiyet rollerinin inşası sırasıyla İslam öncesi, İslam sonrası ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere üç dönemde incelenebilir. İslam öncesi Türk toplumunda kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu, kadının siyasi alanda ve ailede önemli bir role sahip olduğu kaydedilmiştir. Ziya Galkal'a göre, "Eski kavimler arasında hiçbir aşiret, kadın cinsiyetine Türk toplumu kadar saygı göstermemiştir" (Bingöl, 2014:111; Erdem, 2015:1267).

İslamiyet'ten sonra kadın ve erkeğin toplumsal cinsiyet rolleri daha net bir şekilde tanımlanmıştır. Bu süreçte kadınlar toplumdan koparılmış ve erkeğin yerine ikame olarak kabul edilmiştir. Genel olarak İslam, kadınlara güçlü bir rol ve statü sağlarken, çok sayıda ayet ve rivayetin yanlış yorumlanması, bazı durumlarda kadının bir meta olarak görülmesine yol açmıştır. Cumhuriyet döneminde kadın ve erkeğe eşit davranılırdı. Bu kapsamda hayata geçirilen reformlar sonucunda kadınlara seçme ve seçilme hakkı ve eşit haklar tanınmıştır. En değerli kadın rolü ise hala anne rolü olarak kabul edildi. Bununla birlikte, her yıl kadınların eğitim başarıları ve siyasi katılımı önemli ölçüde artmıştır.

2.4. Türkiye'de Kadın Erkek Eşitsizliği

Uluslararası istatistiklere göre Türkiye, cinsiyete dayalı gelir eşitsizliği açısından 118 ülke arasında 109. sırada yer alıyor ve cinsiyet eşitsizliği eğitim ve iş dünyasında yaygın. Bazı kız çocuklarının genç yaşta evlendirilmesi, gerekli eğitimi almalarının ve işgücüne katılmalarının önünde önemli bir engeldir. Çok sayıda araştırmadan elde edilen istatistiklere göre, Türkiye'de her üç kişiden ikisi kadın ve erkeğe eşit davranılmadığını kabul edilmektedir.

2.5. Kadına Yönelik Şiddet ve Türleri

Yirminci yüzyıl genellikle bilgi çağı olarak adlandırılırken, sosyal bilimciler bunu şiddet yüzyılı olarak adlandırır. Feminist sosyal ağlarda ve söylemde "şiddet" artık kadına yönelik şiddet olarak tanımlanıyor. Kadına yönelik toplumsal tutum ve bu tutumun var olduğu bağlam, kadına yönelik şiddetin hem normal hem de kabul edilebilir olduğunu göstermektedir.

Birleşmiş Milletler'e göre cinsel şiddet hem özel hem de kamusal yaşamda tehdit, keyfi özgürlükten yoksun bırakma veya zorlama dahil olmak üzere kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veren herhangi bir toplumsal cinsiyete dayalı şiddet eylemidir. Kadın şiddeti toplumsal cinsiyete dayalı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili literatür taramasına göre kadına yönelik şiddet genel olarak fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik şiddet ve ekonomik şiddet olarak sınıflandırılmaktadır.

• Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, diğer şiddet türlerine göre daha ölçülebilir olduğu için kadına yönelik şiddeti tanımlamak ve iletmek için kullanılmaktadır. Fiziksel şiddete maruz kalan bireyler daha kolay tespit edilebilir ve doğru bir şekilde değerlendirilebilir. Yani fiziksel şiddet diğer şiddet türlerine göre daha fazla öne çıkıyor. Kadına yönelik fiziksel şiddet, tokatlama, tekmeleme, çekme, yaralama veya gerekli tedaviyi engellemeyi içerir (Taşdemir Afşar, 2015).

• Cinsel Şiddet

Bu tür uzun yıllar boyunca fiziksel şiddetin bir alt kategorisi olmuştur ancak ortaya çıkışı ve etkileri nedeniyle fiziksel şiddetten ayrılmıştır. Cinsel şiddet genel olarak zorla cinsel ilişki olarak açıklanabilir. Bu türün en çok zarar veren şekli hem bekarlarda hem flört ilişkilerinde hem de evli çiftlerde bulunabilen tecavüzdür. Cinsel şiddet, diğer insanlarla zorla cinsel ilişkiye girmeyi, zorla evlendirmeyi, zorla doğum yapmayı, kürtaja zorlamayı, cinsel organlarına zarar vermeyi, sözlü veya görsel olarak cinsel tacizi, cinsiyet özellikleriyle alay etmeyi vb. içerir. Birçok çalışmada namus cinayetlerinin de cinsel şiddet kapsamında değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır (Taşdemir Afşar, 2015:728).

• Psikolojik Şiddet

Duygusal şiddet olarak da bilinen bu tür, sistematik psikolojik baskı, sömürü, hakaret, duyguları kontrol etmeye çalışma ve bireyi toplumdan soyutlama olarak tanımlanmaktadır. Psikolojik şiddet, kadınları tehdit etmek, kendi kararlarını vermelerine izin vermemek, karşılaştırmak, tehdit etmek, alay etmek, küfür etmek, korkutmak, sokağa çıkmalarını ve arkadaşlarıyla görüşmelerini engellemek, tutum ve davranışlarını küçümsemek vb. konuları kapsamaktadır (Taşdemir Afşar, 2015).

Bu şiddet türünün diğer şiddet türleri gibi gözle görülür etkileri olmayabilir. Ancak kadınlara aldırış edilmemesi ve ruhsal çöküntü nedeniyle fiziksel şiddetten daha büyük bir etkiye sahiptir. Bu tür şiddet evli çiftlerde daha yaygındır.

• Ekonomik Şiddet

Şiddetin en sık görüldüğü ise kadınların gelir elde etmek için zorla çalıştırılması ya da çalışmasının engellenmesi olarak tanımlanan ekonomik şiddettir. Ekonomik şiddet, eşe para vermemek, parayı kullanmasını engellemek, parasını veya banka kartını geri almak, çalışmasına izin vermemek, mallarına el koymak, ekonomik işlerde ve içindeki harcamalarda kadının görüşüne göre hareket etmemek vb. eylemlerdir (Taşdemir Afşar, 2015).

3. YÖNTEM

Yöntem bölümünde, araştırmanın tasarımı, evreni ve örneklemini, araştırmada kullanılan veri toplama araç ve teknikleri, ölçme aracının geliştirilmesi, veri toplama süreci ve verilerin analizi yer almaktadır. Ayrıca istatistiksel analiz teknikleri hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, örnekleme yöntemleri kullanılarak, nicel veriler toplanarak ve istatistiksel, matematiksel veya hesaplamalı teknikler uygulanarak olayların sistematik olarak incelenmesi olarak tanımlanan nicel araştırma kullanılmıştır. Aşağıdaki ölçekler kullanılır:

- Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği
- Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği
- Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri
- Saldırganlık Ölçeği
- Çiftler Şiddeti Kabul Ölçeği
- İlişkilerde inanç envanteri

Daha sonra kabul edenlerle görüşmeler yapılmış ve derinlemesine bilgi edinilmiştir.

3.2. Popülasyon ve Örnekleme

Bu örneklem 2025 yılında İstanbul’te yaşayan kadın bireylerden oluşacaktır.

3.3. Veri toplama aracı

Başlangıç olarak, daha önce belirtilen ölçekler kullanılarak bir anket hazırlanmıştır. Ayrıca katılımcıların demografik verilerini açıklayan bir bölüme de yer verilmiştir. Anket İstanbul ilinde uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama bölümü, İstanbul ilinde yapılan bir anket çalışması şeklinde olmuştur. Anketin uygulanmasından önce, her bölgeden ankete katılmaları için 10 kişiye, araştırmanın önemi ve samimiyetlerinin araştırma sonuçlarının cevaplanmasındaki etkisi ve cevaplama süreci hakkında sözlü talimat verilmiştir.

3.5. Veri Analizi

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizi ile çalışanların demografik verilerine dayalı olarak ölçeğin alt boyutlarının algılanmasında anlamlı farklılıklar olup olmadığının araştırılması için SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu araştırma, 2025 yılında 50 gönüllü kadın katılımcı arasında yüz yüze anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmamıza katılan kadınlar, İstanbul ilinde rastgele bir kadın örnekleminin %20’lik gruplar halinde (n=10) seçilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması $28,82 \pm 6,18$ (en az 19, en fazla 44) olmuştur.

Ankete verilen cevaplara göre puan ortalamaları Çift Şiddeti Kabul Ölçeği'nden 14.02-3.03, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği'nden 94.92±8.40 ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nden 20.52±5.32'dir. Flört Karşı Şiddete Yönelik Tutumlar ölçeğinde katılımcıların ortalamaları şu şekildedir; Flört Etmede Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlar 32.68 ± 4.95, Flört Şiddetinde Erkeklerin Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddet Tutumları Ölçeği 18.10 ± 4.82, Kadınların Flört Etmede Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Kadınların Fiziksel Flört Şiddete Yönelik Tutumları Ölçeği 23.60 dır.

Ayrıca katılımcıların İnanç Ölçeği ortalamaları şu şekildedir; 4.37 ± 42.14, Çaresizlik 26.58 ± 3.54 ve Sevgisizlik 15.26 ± 2.36. Ayrıca araştırmamıza katılan kadınların Flört Etmeye Yönelik Şiddete Yönelik Tutum alt boyutlarının puan ortalamaları şöyledir; Sosyal Değer 72,22 ± 13,99, Kariyer Değerleri 31,46 ± 3,59, Entelektüel Değerler 43,66 ± 3,60 Maneviyat 24,26 ± 3,26, Materyalist Değerler 16,98 ± 3,88, İnsan Onuru 23,16 ± 1,71, Romantik Değerler 21,04 ± 2,68, Özgürlük 20,92 ± 2,38, Fiyat derecesi 11,02 ± 2,84.

Demografik özellikler ile kullanılan ölçekler arasındaki ilişkiye ilişkin analiz sonuçlarına göre medeni durum ve değerler ölçeğinin özgürlük alt faktöründe istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,0001$). Bekar ve dul katılımcıların evli katılımcılara göre özgürlük alt faktör puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 1). Post-hoc Tamhane testine göre bekar puanlarının istatistiksel olarak tekil ($p<0,001$) ve evlilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çocuk sahibi olmak ile değerler ölçeğinin özgürlük ve romantik değerler alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,0001$, $p=0,037$). Özgürlük ve romantik değer puanları istatistiksel olarak anlamlı olup, çocuklu ve çocuksuz katılımcılara göre daha yüksektir (Tablo 1).

Değerler ölçeğinin eğitim düzeyi ve kariyer alt boyutu ile kadınların flört ederken fiziksel şiddete yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,0007$, $p=0,044$). Eğitim düzeyi arttıkça değerler ölçeğinin kariyer alt boyutu artarken, kadınların fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği puanı azalmıştır (Tablo 1). Post-hoc Tamhane testine göre lisansüstü eğitim almış olanlar istatistiksel olarak anlamlı ($p=0,015$) ve lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanlara göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1 Medeni Durum, Eğitim Düzeyi ve Çocuk Sahipliği Arasındaki İlişkiler

Ölçekler	Medeni Durum	n	Ortalama	x2	p
Değerler ölçeği (serbestlik ölçeği)	Bekar	20	22,45±2,13	-16,156	<0,0001
	Evli	25	19,64±1,93		
	Dul	5	21,2±1,52		
Çocuk sahibi olma durumu		n	Ortalama	z	p
Değerler ölçeği (özgürlük)	Çocuk yok	25	22,00±2,16	-3,933	<0,0001
	Çocuk var	25	19,64±1,77		
Değerler ölçeği (romantik değerler)	Çocuk yok	25	21,64±2,89	-2,083	0,037
	Çocuk var	25	20,44±2,36		
Eğitim Seviyesi		n	Ortalama	x2	p
Değerler ölçeği (kariyer değeri)	Lise	12	29,66±4,18	-3,933	<0,0001
	Üniversite	27	31,07±2,92		
	Lisansüstü	11	34,36±2,87		
Flört Etmede Bir Kadının Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumunun Ölçeği	Lise	12	24,08±2,23	-2,083	0,037
	Üniversite	27	23,74±3,47		
	Lisansüstü	11	21,18±3,31		

Katılımcıların çalışma koşulları ile çiftler arasında kabul ölçeği, flörtte kadınların fiziksel şiddete karşı tutum ölçeği, ilişkide çaresizlik inancı ve tüm alt boyutlarda çaresizlik ölçeği ve Rosenberg özsaygı ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. ($p=0,001$, $p=0,009$, $p=0,005$, $p=0,005$, $p=0,001$). Çalışmayan katılımcıların çalışanlara kıyasla bahsedilen tüm ölçeklerdeki puanları istatistiksel olarak anlamlı ve daha yüksek tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 2 İstihdam Durumu ve Ölçekler Arasındaki İlişki

Terazi	İstihdam Durumu	n	Ortalama	x2	p
Çiftler Arası Şiddetin Kabul Ölçeği	İşsiz	14	16,28±2,99	-3,379	0,001
	Çalışan	36	13,13±2,58		
Flört Etmede Bir Kadının Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumunun Ölçeği	İşsiz	14	25,35 ± 3,10	-2,605	0,009
	Çalışan	36	22,44±3,06		
İlişkiye inanç (çaresizlik)	İşsiz	14	29,00±2,93	-2,809	0,005
	Çalışan	36	26,05±3,45		
İlişkiye inanç (toplam)	İşsiz	14	44,64±3,83	-2,832	0,005
	Çalışan	36	41,16±4,22		
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	İşsiz	14	24,64±4,21	-3,448	0,001
	Çalışan	36	18,91±4,86		

Katılımcıların yaşları ile cinsiyet rolleri, bilişsel değerler, değer ölçeği, maneviyat, özgürlük ve romantik değerlerin belirli alt boyutları arasında istatistiksel olarak önemli farklar tespit edilmiştir ($p=0.009$, $p=0.017$, $p=0.017$, $p=0.027$, $p=0.037$). Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların yaşları arttıkça cinsiyet rolü ölçeğindeki puanlar ve değer ölçeğinin ahlaki alt boyutlarındaki puanlar istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek çıkmıştır. Bunun yanı sıra, değer ölçeğindeki entelektüel değerler, özgürlük ve romantik değerlerin alt faktörlerine ait puanlar ise yaşla birlikte istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş göstermiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Yaş ve Ölçekler Arasındaki İlişki

Ölçek	Yaş Grubu	n	Ortalama	z	p
Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği	19-29 yaş	32	92,46±5,62	-2,602	0,009
	30-44 yaş	18	99,27±10,69		
Değerler ölçeği (Entelektüel Değerler)	19-29 yaş	32	44,40±3,37	-2,396	0,017
	30-44 yaş	18	42,33 ±3,60		
Değerler ölçeği (Maneviyat)	19-29 yaş	32	23,56±2,73	-2,392	0,017
	30-44 yaş	18	25,55±3,82		
Değerler ölçeği (Özgürlük)	19-29 yaş	32	21,46±2,40	-2,211	0,027
	30-44 yaş	18	19,94±1,92		
Değerler ölçeği (Romantik Değerler)	19-29 yaş	25	21,65±2,75	-2,598	0,037

Katılımcıların ilişki süreleri ile cinsiyet rolleri ölçeğinin ve değerler ölçeğinin entelektüel değerler, maneviyat ve romantik değerler alt faktörlerinde istatistiksel olarak belirgin farklar tespit edilmiştir ($p=0.036$, $p=0.011$, $p=0.003$, $p=0.021$). Araştırma bulgularına göre, 5 yıl veya daha uzun süreli ilişkileri olan katılımcılar, cinsiyet rolleri ölçeği ve değerler ölçeğinin ahlaki alt faktörlerinde, 1-4 yıl süreli ilişkileri olan katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak daha yüksek puanlar almıştır. Ayrıca, değerler ölçeğinde entelektüel değerler ve romantik değerler alt faktörlerinin puanları da bu uzun süreli ilişki grubunda istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşük bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 4 İlişki Süresi ve Ölçekler Arasındaki İlişki

Ölçekler	İlişki Süresi	n	Ortalama	z	p
Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği	1-4 yıl arası	29	92,58±5,01	2,098	0,036
	5 yıl ve üzeri	21	98,14±10,9		
Değerler Ölçeği (Entelektüel Değerler)	1-4 yıl arası	29	44,75±3,15	2,544	0,011
	5 yıl ve üzeri	21	42,33 ±3,69		
Değerler Ölçeği (Özgürlük)	1-4 yıl arası	29	23,27±2,75	2,972	0,003
	5 yıl ve üzeri	21	25,61±3,49		
Değerler Ölçeği (Romantik Değerler)	1-4 yıl arası	29	21,65±2,84	2,309	0,021
	5 yıl ve üzeri	21	20,19±2,24		

Bu tablo, ilişki süresine göre Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği ve Değerler Ölçeğinin (Entelektüel Değerler, Özgürlük, Romantik Değerler) farklı alt faktörlerine ait ortalama puanları ve bu farkların istatistiksel anlamlılığını göstermektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

" Çalışma Hayatındaki Kadınlar ve Partner Şiddeti: Kültürel Etkilerin Rolü" başlıklı çalışma, İstanbulte 50 kadın üzerinde yürütülmüştür. Çiftler arası şiddeti araştıran farklı çalışmalar yapılmıştır (Swart, Seedat, Stevens ve Ricardo, 2002). Şiddet algıları cinsiyet, yaş vb. faktörlere göre farklılık göstermektedir. TÜİK verilerine göre (2012, 2016) Türkiye'de kadınların çoğu aile içi şiddet mağduru olmaktadır. Aşırı alkol tüketimi (Watkins, Dilillo ve Maldonado, 2014), madde kullanımı (Merghati-Khoei ve ark. 2014), ırk (Powers ve Kaukinen, 2012), güvensiz bağlanma (Craparo ve ark., 2014) ve erken çocukluk döneminde şiddete maruz kalma (Yount ve ark. 2014) gibi farklı faktörler bozukluğa neden olmada etkilidir. Anksiyete ve depresyon düzeyleri, yeme bozuklukları, madde kullanımı ve intihar hakkında düşünceler yaratan çiftler arasında şiddetin kabul edilmesi nedeniyle duygusal refahı ve benlik saygısını azaltmaktadır (Callahan ve ark. 2003) (Ackarda ve ark., 2002; Ackard ve ark. 2007). Kendine güveni ve özgüveni olmayan kadınlar şiddeti çözmek yerine şiddete tahammül ederler (Kutluk, 1994). Bu çalışma, katılımcıların medeni durumları ile düşük özgürlük durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir. Bekar ve dul olan katılımcılar daha fazla özgürlük gösterdiler. Özgürlük ve romantizm puanları çocuklu katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksekti. Daha yüksek öğrenme durumu, kariyer

değerini artırdı ve kadınlar arasında fiziksel şiddete karşı tutumu azalttı. Katılımcıların eğitimi ile şiddeti kabul etme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonuçlar, katılımcıların yaşı arttıkça toplumsal cinsiyet rol ölçeği puanının ve ahlak alt faktörü puanlarının da yüksek olduğunu göstermiştir. Entelektüel değerler, özgürlük ve romantik değerler alt faktörlerinde düşük puanlar bulunmuştur. Cinsiyet rolleri ölçeği ne kadar küçükse, ahlak alt faktörü o kadar yüksek olur. İlişkisi beş yıl ve üzeri olan katılımcılar arasında entelektüel değerler ve romantik değerler anlamlı olarak daha düşüktü. Bazı katılımcılar, eşlerinin kumar bağımlılığı ve trafik kazası geçirmesi ve aksaması nedeniyle şiddete maruz kaldıklarını söylüyor. Sadece bir katılımcı ilişkiyi bitirmek istediğini söyledi. Katılımcıların çoğu (%63) fiziksel şiddete maruz kaldığını, üçü (%27) ise psikolojik şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Katılımcıların %18'i de ekonomik ve psikolojik şiddete maruz kaldığını söylüyor.

Şiddetin nedenlerine ilişkin cevaplar arasında kadın sağlığı sorunları, eşler arasındaki ekonomik, kültürel ve sosyal farklılıklar, stresli bir ortam, aile eğitimi, ataerkil yapı, sevginin şiddet temsiline olan inanç, uyuşturucu bağımlılığı, kumar bağımlılığı ve alkol bağımlılığı yer almaktadır. Çevrelerinin etkisi ve kendilerinin ya da partnerlerinin yönlendirmeleri ile ilgili olarak, konudan bahsedenleri rahatlatmak için sık sık öneriler vardı, ancak somut bir müdahale yoktu. Üçü (%27) şiddete maruz kaldığını ve bunu kimseyle paylaşmadığını belirtmiştir. Biri (%9) eşinin ve kendi ailesinin maddi olarak destekleyici olduğunu belirtmiştir. Sorunların türlerine ilişkin cevaplar sağlık sorunları, ekonomik sorunlar, kültürel ve sosyal farklılıklar, eşin şiddet sevgisi, eşin stresli ve yoğun çalışma ortamı olmuştur. %45'i fiziksel şiddetle baş etmekte zorlandığını ifade etti. Bir katılımcı ekonomik şiddetle baş ederken psikolojik şiddetle başa çıkmakta zorlandığını ifade etmiştir. Katılımcıların tamamı (%91) psikolojik olarak yıprandıklarını ifade etmişlerdir. Sadece bir katılımcı fiziksel olarak yıprandığını söyledi. "Sevgi" ve "saygı" cevapları ölçüldü. Katılımcılar tarafından sosyo-ekonomik durum göz önünde bulundurulmuştur. Biri hariç tüm katılımcılar hiçbir şeyin şiddeti hak etmediğine inanıyor. Dört katılımcı şiddeti kabul ettiklerini anladıklarını söyledi. Kabullenmenin ana nedeni, kaybetmek istememeleriydi. Dört kişi "çaresizlik", dört kişi "aşırı sevgi" ve üç kişi "ekonomik bağımlılık" yanıtını verdi. "Ekonomik şiddet" neredeyse özgürlüklerini etkiledi ve katılımcılar özgürlüklerinin kısıtlandığını düşündüler. Dört kişi kaybetmek istemediğini ve yorulduğunu, üç kişi de ailesini bozmak istemediğini söyledi. Bir kişi, kabulün ana nedeni olarak "aşağılanma korkusundan" bahsetti. On katılımcı (%91) şiddeti hiçbir zaman bir zevk belirtisi, bir sevgi işareti olarak görmediklerini söylerken, 1 katılımcı "Ama şimdi sevmeye başladım" dedi. Biri hariç tüm katılımcılar şiddet sorunlarını çözemediklerini ve hatta başka sorunlara neden olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yarıya yakını (%45) şiddete maruz kaldıklarında kimseden yardım istememiştir. Diğer katılımcılar (%55) ailelerine, komşularına, arkadaşlarına, eşlerinin ailesine ve eşlerinin ailesine anlattıklarını söyledi. %82'si güvenlerini kaybettiklerini söyledi. Katılımcılarda şiddet içeren davranış gelişmemiştir (%73). İki katılımcı şiddete yatkınlık geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri çocuklarına karşı sesini yükseltmeye başladığını, diğeri ise kocasını kısıtlamaya başladığını söyledi. %45'i şiddete karşı sessiz ve duyarsız hale geldiğini söyledi.

Kadınlar evliliklerinin veya ilişkilerinin erken aşamalarında şiddet görmeye başladılar. Çalışma, katılımcıların sorunları çözmek için bazı başarısız girişimlerde bulunduğunu buldu. Katılımcıların yarıya yakını şiddete maruz kaldıklarında kimseden yardım istememiş ve şiddeti başkalarına anlatmamıştır. Şiddeti ailesine ve başkalarına anlatanların %55'i sorunu çözemedi. Katılımcılar şiddete maruz kaldıktan sonra ciddi bir güven kaybı yaşadılar. Yapılan çalışmalarda şiddete maruz kalan kadınların sosyal ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik sosyal destek programları hazırlanabilir.

Şiddete uğrayan ve şiddeti kabul eden kadınlar, şiddetten korunmak için profesyonel yardım almalıdır. Bireyleri şiddeti kabul etmeye iten faktörlerin tespit edilmesi sonraki çalışmalara katkı sağlayacaktır. Bireylerin çok erken yaşlardan itibaren uygun şekilde iletişim kurmayı öğrenmelerine yardımcı olmak için daha ileri çalışmalar yapılmalıdır. Anne-baba eğitimine dikkat edilerek, toplumsal cinsiyet rolleri ve şiddet anlaşılabilir problem çözme yanılışı vurgulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ackard, M. D., Eisenberg, M. E., & Neumark-Sztainer, D. (2007). Long-term impact of adolescent dating violence on the behavioral psychological health of male and female youth. *The Journal of Pediatrics*, 151(5), 476–481. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2007.04.045>
- Ackard, M. D., & Neumark-Sztainer, D. (2002). Date violence and date rape among adolescents: Associations with disordered eating behaviors and psychological health. *Child Abuse & Neglect*, 26(5), 455–473. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(02\)00323-7](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(02)00323-7)
- Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye’de kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı I), 108–114.
- Callahan, R. M., Tolman, R. M., & Saunders, D. G. (2003). Adolescent dating violence victimization and psychological well-being. *Journal of Adolescent Research*, 18(6), 664–681. <https://doi.org/10.1177/0743558403254784>
- Coştu, Y. (2009). Toplumsallaşma kavramı üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 9(3), 117–140.
- Craparo, G., Gori, A., Petrucci, I., Cannella, V., & Simonelli, C. (2014). Intimate partner violence: Relationships between alexithymia, depression, attachment styles and coping strategies of battered women. *The Journal of Sexual Medicine*, 11(6), 1484–1494. <https://doi.org/10.1111/jsm.12505>
- Erdem, A.R. (2015). “Atatürk’ün Kadına ve Kadın Eğitime Verdiği Önem”. *Belgi*, 9 (1) (1266-1277).
- Fichter, J. H. (1996). *Sosyoloji nedir?* (N. Çelebi, Çev.). Attila Kitabevi.
- Kutluk, Ş. (1994). *Farklı nedenlerle çocuk sahibi olamayan kadın ve erkeklerin depresyon ve benlik saygısı bakımından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Merghati-Khoei, E., Korte, J. E., Rimaz, S., Back, S. E., Brady, K. T., & Shamsalizadeh, N. (2014). Intimate partner violence and Iranian women with substance use disorders. *Drug and Alcohol Dependence*, 312–314. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2013.10.030>
- Powers, A. R., & Kaukinen, C. E. (2012). Trends in intimate partner violence: 1980–2008. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(15), 3072–3090. <https://doi.org/10.1177/0886260512441077>
- Swart, L.-A., Seedat, M., Stevens, G., & Ricardo, I. (2002). Violence in adolescents’ romantic relationships: Findings from a survey amongst school-going youth in a South African community. *Journal of Adolescence*, 25(4), 385–395. <https://doi.org/10.1006/jado.2002.0483>
- Taşdemir Afşar, S. (2015). Türkiye’de şiddetin “kadın yüzü”. *Istanbul Journal of Sociological Studies*. <https://doi.org/10.18368/IU/sk.04297>
- TÜİK. (2012). *İstatistiklerle kadın, 2012*. Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13458>
- TÜİK. (2016). *İstatistiklerle kadın, 2016*. Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24643>
- Watkins, L. E., Maldonado, R. C., & DiLillo, D. (2014). Hazardous alcohol use and intimate partner aggression among dating couples: The role of impulse control difficulties. *Aggressive Behavior*, 40(4), 369–381. <https://doi.org/10.1002/ab.21530>
- World Health Organization. (2014). *Global status report on violence prevention 2014*. WHO. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564793>
- Yount, K. M., Pham, H. T., Minh, T. H., Krause, K. H., Schuler, S. R., Anh, H. T., VanderEnde, K., & Kramer, R. (2014). Violence in childhood, attitudes about partner violence and partner violence perpetration among men in Vietnam. *Annals of Epidemiology*, 24(5), 333–339. <https://doi.org/10.1016/j.annepidem.2014.02.007>